

Tietovisan vastaukset

1. Ensimmäisellä vuosituhannella ennen ajanlaskun alkua Lähi-idässä vaikutti kolme suurta valtakuntaa, imperiumia: **assyrialainen, babylonilainen ja persialainen.**
2. **Sumerilaisten** kehittämä **nuolenpääkirjoitus** on muinaisegyptiläisten hieroglyfien ohella maailman vanhin tunnettu kirjoitusjärjestelmä, jota kyetään lukemaan. Nuolenpääkirjoitus sai kiillamaisen ulkoasunsa 2600-luvulla eaa., kun sumerilaiset kirjurit keksivät merkkien piirtämisen tai raapimisen sijaan painella niitä savitaululle ruo'olla (lat. *cuneus*). Nuolenpääkirjoitusta on käytetty eri kielten, kuten sumerin, akkadin ja muinaispersian kirjoittamiseen.
3. Muinainen Lähi-itä on maatalouden, suurien imperiumien, kaupunkien, tieteiden, taiteiden, matematiikan ja tähtitieteen sekä varhaisten kirjoitusjärjestelmien syntyalueita. Esimerkiksi tunnin jakaminen 60 minuuttiin sekä ympyrän jakaminen 360 asteeseen on peräisin Babyloniasta.
4. Kyllä, **Enheduannaa** (n. 2285–2250 eaa) pidetään historian ensimmäisenä nimeltä tunnettuna kirjailijana ja runoilijana.
5. **Esineiden proveniensi tarkoittaa museoesineen tarkkoja alkuperätietoja ja omistussuhteiden ketjua.** Nämä tiedot ovat tärkeitä, jotta esineen aitous voidaan varmistaa. Tieto löytöpaikasta auttaa esineen tutkimisessa ja lisää esineen tieteellistä arvoa. Etenkin, jos esine on peräisin länsimaisen kolonialismin ajalta, on tärkeä varmistaa, että se on hankittu eettisesti lailliselta omistajaltaan. Valitettavasti muinaisesineiden, kuten nuolenpääkirjoitusta sisältävien savitaulujen, kolikoiden ja veistosten suuri kysyntä antiikkimarkkinoilla lisää arkeologisten löytöjen ryöstelyä Lähi-idän alueella.
6. Väittämät B ja C ovat totta. Yksi Wallinin retkiltään Suomeen lähettämistä esineistä oli muinaisesta Egyptistä peräisin oleva hauta-arkku, jonka Wallin hankki Kairosta vuonna 1848. Arkku kuului Karnakin temppelin virkamiehelle nimeltä Ankhefenamun. Pitkällä matkalla Ankhefenamunin mummio katosi, ja tyhjä arkku saapui Helsingin Keisarillisen Aleksanterin Yliopiston kokoelmiin vasta vuonna 1860. Yliopiston kokoelmat yhdistettiin myöhemmin Kansallismuseon kokoelmiin.

7. Kulttuuriperintö on **menneisyydestä perittyjä aineellisia ja aineettomia asioita tai käytäntöjä, jotka heijastavat ihmisten arvoja, uskomuksia, tietoja ja perinteitä**. Kulttuuriperintö ei ole pysyvää vaan prosessi, johon sisältyy eri aikoina erilaisia arvoja ja merkityksiä ja niiden välittämistä eteenpäin. Kulttuuriperintö edustaakin aina tietoisia valintoja: asioiden muistamista tai unohtamista, sisällyttämistä tai ulkopuolelle jättämistä.

Kulttuuriperinnön säilymiseen ja toisaalta tuhoutumiseen vaikuttavat esimerkiksi ihmistoiminta (mukaan lukien sodat), ympäristötekijät. Sitä voidaan suojella kehittämällä uusia teknologisia innovaatioita, lisäämällä tietoisuutta koulutuksen kautta, osallistamalla yhteistöjä, säätämällä lakeja ja edistämällä eettistä matkailua.

8. Kyllä, Eepoksen sankarin Gilgamešin taustalla on todellinen henkilö, joka oli joskus vuosien 2800 ja 2600 eaa. välillä Urukin kaupunkia hallinnut sumerilainen kuningas.
9. Innostus muinaisen Lähi-idän tutkimukseen levisi, kun muinaisia kirjoitusjärjestelmiä, kuten nuolenpääkirjoituksia ja hieroglyfejä opittiin tulkitsemaan noin 1800-luvun puolessa välissä. Museologia ja arkeologia alkoivat kehittyä tieteinä, jotka kuitenkin toimivat länsimaalaisesta näkökulmasta. Niniven kaupunki kiehtoi tutkijoita eritoten siksi, että se mainitaan usein Raamatussa.

10. Georg August Wallin > Egyptomania

Harri Holma > Nebukadnessarin savisyylinteri

Karl Fredrik Eneberg > Haave kaivauksista Ninivessä

Hilma Granqvist > Osallistuva havainnointi

Aleksi Sahala > Nuolenpäätekstien digitointi